

Naturen på den kommunale dagsorden

Kortlægning af danske kommuners strategiske arbejde med biodiversitet og anbefaling til det videre strategiske arbejde i forbindelse med Grøn Trepert.

Indhold

Opsummering af rapporten	2
1. Indledning	5
1.1 Baggrund for rapporten	6
1.2 Formål og indhold i rapporten	7
1.3 Metoden bag rapporten	7
Faktaboks om kommunernes ansvar	9
2. Kommunernes strategiske arbejde	11
2.1 De fleste kommuner arbejder strategisk med biodiversitet	12
2.2 De fleste kommuner med en integreret strategi prioriterer biodiversitet	13
2.3 Kommuner uden en strategi arbejder alligevel med biodiversitet	13
2.4 Mange kommuner arbejder med naturen i en bred forstand	14
2.5 Strategierne er dog ofte mangelfulde i dybden	15
2.6 Der er uudnyttede muligheder for eksterne samarbejdspartnere	17
3. Udfordringer i det strategiske arbejde	19
3.1 For få ressourcer og for lidt finansiering	20
3.2 Manglende politisk opbakning og kontinuitet	21
3.3 Mangel på styring og evaluering	22
3.4 Modstridende præferencer og kulturelle forventninger fra borgere	22
3.5 Uklarhed om ansvar for drift og opfølgning af arealer til naturomlægning	23
4. anbefalinger til det strategiske arbejde	25
4.1 Skab overblik og tag udgangspunkt i de eksisterende planer	26
4.2 Sikr en klar sammenhæng og forankring af naturen i det strategiske arbejde	28
4.3 Sikr opbakning på ledelsesniveau og på tværs i kommunen	30

Opsummering af rapporten

Med Grøn Trepert har kommunerne fået en ny, central rolle i naturforvaltningen. De skal ikke kun udpege arealer til ny natur – de skal også sikre, at områderne udvikles og bidrager til bl.a. biodiversitetsmål. For at naturen skal trives, kræver det en strategisk tilgang. Uden en klar strategi risikerer indsatsen at blive fragmenteret, kortsigtet – eller at udeblive helt.

Konsulenthuset Upstream Partners P/S har kortlagt kommunernes eksisterende strategiske arbejde med biodiversitet. Nøgletal fra kortlægningen er:

86 ud af 98 kommuner har en strategi, der omhandler biodiversitet – herunder har 28 en særskilt strategi kun med fokus på biodiversitet, mens 58 kommuner har integreret biodiversitet i f.eks. deres klimastrategi. 12 kommuner har ikke en strategi.

96% af de kommuner, der har en særskilt biodiversitetsstrategi, har målsætninger i deres strategi. Der er dog forbedringspotentiale, når det gælder f.eks. strategiernes synergier med øvrige strategier, løbende monitorering og systematisk evaluering.

100% af kommunerne med en særskilt biodiversitetsstrategi samarbejder med eksterne organisationer i biodiversitetsindsatsen. Men der er uudnyttede muligheder – især ift. fondspartnerskaber – og partnerskaberne stiller krav til tværgående koordinering.

Kortlægningen finder desuden, at der er en række gennemgående barrierer i kommunernes strategiske arbejde, som hæmmer realiseringen af ambitionerne i Grøn Trepert:

- For få ressourcer og for lidt finansiering
- Manglende politisk opbakning og kontinuitet
- Begrænset styring og evaluering
- Modstridende præferencer og kulturelle forventninger fra borgere
- Uklarhed om ansvar for drift og opfølgning på arealer til naturomlægning.

For at kommunerne kan løfte deres nye rolle i Grøn Trepert, er der behov for at alle kommuner arbejder strategisk med biodiversitet.

Kortlægningens anbefalinger til det strategiske arbejde er opsummeret i en handlingsorienteret tjekliste til kommunerne.

Tjekliste: Kommunernes strategiske arbejde med biodiversitet

1. Skab overblik og tag udgangspunkt i eksisterende planer

Kommuneplanen bør danne grundlaget og sætte en samlet, langsigtet retning, hvor biodiversitet integreres i al anden udvikling. Hvis det ikke allerede er indarbejdet, bør der fastlægges principper for, hvordan natur prioriteres, og hvordan hensynet omsættes til konkret handling.

Kortlæg hvordan naturhensyn allerede indgår i kommunens strategiske arbejde, og skab en tydelig kobling til relevante planer som klima-, treparts- og vandhandleplaner, så biodiversitet tænkes ind på tværs af indsatser.

2. Sikr en klar sammenhæng og forankring af naturen i det strategiske arbejde

Skab en sammenhængende struktur med politik, strategi og handleplaner. Dokumenterne kan være selvstændige eller integreres i andre, men tilsammen skal de sikre både langsigtet retning og kortsigtet handlekraft.

Særligt væsentligt er at fastsætte målsætninger, som mange kommuner også allerede gør, indføre monitorering af indsatser for at kunne dokumentere resultater og justere indsatsen ved manglende effekt, samt planlægge og gennemføre evaluering af strategiens effekter for at sikre at ressourcer anvendes effektivt.

3. Sikr opbakning på ledelsesniveau og på tværs i kommunen

Skab opbakning fra ledelse, byråd og kommunalbestyrelse ved at øge deres viden og gøre dem til aktive medspillere og afsendere på det strategiske arbejde. Det styrker beslutningsgrundlaget og fastholder biodiversitet som kerneområde – også ved politiske skift.

Udpeg ansvarspersoner eller teams for naturindsatsen. Og følg op.

Involver borgere, lodsejere og lokale relevante aktører tidligt og aktivt, f.eks. via workshops, borgersamlinger og spørgerunder.

Etabler tværfaglig organisering og projekter med deltagelse fra relevante forvaltninger – herunder drift, myndighed, udvikling og formidling. Alle, der arbejder med natur, bør blive involveret.

Kommunikér tydeligt de lokale resultater og gevinster.

1.

Indledning

1.1 Baggrund for rapporten

Med Aftale om et Grønt Danmark fra 2024 – Grøn Trepert – træder kommunerne ind i en ny og markant ændret rolle i forvaltningen af Danmarks natur. Aftalen indebærer bl.a. en omfattende arealomlægning, som skal bidrage til at nå både klima-, vandmiljø- og biodiversitetsmål, og kommunerne får ansvaret for den lokale planlægning og implementering af indsatsen. Det betyder, at kommunerne i de kommende år bliver centrale aktører i at sikre, at omlagt landbrugsjord udvikles til robuste og værdifulde naturområder.

En stor del af Grøn Trepert handler om, hvor der skal placeres ny natur. Men udpegningen af arealer er blot første skridt. Den virkelige opgave opstår bagefter: at få naturen til at trives og udvikle sig naturligt.

Til det har kommunerne brug for mere end tekniske udpegninger – de har brug for en helhedsorienteret strategi for biodiversitet. Naturens kvalitet afhænger af biodiversitet, fordi variationen af liv er grundlaget for økosystemers stabilitet. Jo større biodiversitet, jo mere robust og modstandsdygtig natur.

Kommunernes strategiske arbejde bør derfor sikre, at både nye og eksisterende naturområder ikke bare bliver til, men får de bedst mulige vilkår for at udvikle sig og bidrage til at nå de mål, Grøn Trepert sætter. Uden en strategisk ramme risikerer arbejdet med naturen at blive fragmenteret, kortsigtet og uden opfyldelse af formålet: skabe natur af høj kvalitet i Danmark.

1.2 Formål og indhold i rapporten

Hensigten med rapporten er at kortlægge og samle erfaringer fra eksisterende strategisk arbejde med naturforvaltning i kommunerne og bruge denne viden til at rammesætte de forudsætninger og greb, der kan styrke fremtid kommunal naturforvaltning i et grønnere Danmark. Det er ambitionen at inspirere kommunerne – deres beslutningstagere og fagpersoner - til at arbejde mere systematisk og langsigtet med biodiversitet¹ – med afsæt i deres nye rolle og ansvar. Konkret består kortlægningen af tre dele:

Kortlægning af hvor mange kommuner der arbejder strategisk med biodiversitet, hvor dybe og brede strategierne er, samt hvilke samarbejder strategierne indeholder.

Undersøgelse af hvilke udfordringer kommunerne møder i det strategiske arbejde med biodiversitet.

Anbefalinger til kommunernes fremtidige strategiske arbejde med biodiversitet set i lyset af Grøn Trepert.

1.3 Metoden bag rapporten

Kortlægningen er gennemført af konsulenthuset Upstream Partners P/S på baggrund af desk research på kommunernes hjemmesider og andre offentlig tilgængelige kanaler, hvor kommunernes biodiversitetsstrategier er fundet. Alle kommuner er blevet præsenteret for data og har haft mulighed for at kvalificere og nuancere disse. Derudover bygger kortlægningen på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommuner. Analysens resultater suppleres med viden fra Upstream Partners' egne erfaringer med kommunernes strategiske arbejde med naturforvaltning samt eksterne kilder.

Rapporten bruger begrebet "biodiversitetsstrategi" eller formuleringen "det strategiske arbejde med biodiversitet" til at beskrive kommunernes strategiske arbejde med naturforvaltning. For nogle kommuner vil beregnet "naturstrategi" eller formuleringen "det naturstrategiske arbejde" i stedet være mere bekendt. Rapporten anser begge for at være ens men for læsevenlighedsens skyld, gør rapporten kun brug af førstnævnte.

¹ Nogle kommuner bruger begrebet "natur" frem for "biodiversitet" – kortlægningen opfatter begge begreber som værende dækkende for det samme.

Foto: [Kasper Andersen](#) via Unsplash

Faktaboks om kommunernes ansvar: Fra reaktivt og driftsbaseret til proaktivt, planstyret og strategisk

Kommunerne besidder en vigtig rolle i den danske naturforvaltning. De er ansvarlige for registreringen af naturbeskyttelseslovens §3-områder, som omfatter lysåbne naturtyper som søer, heder, moser m.m. Derudover fungerer kommunerne som forvaltende myndigheder for de kommunaltejede arealer inde i Natura 2000-beskyttede områder. De bidrager til udarbejdelsen af områdespecifikke handleplaner for deres respektive Natura 2000-områder, baseret på de statsligt udarbejdede Natura 2000-forvaltningsplaner.

Uden for de officielle naturbeskyttelsesrammer har kommunerne også ansvar for driften af ikke-beskyttede kommunale naturarealer – fra små områder som markskel, læhegn og vejrabatter til større arealer både i og uden for byerne. I forlængelse af det lovpligtige ansvar kan kommunerne vælge at

styrke indsatsen for naturbeskyttelse gennem yderligere frivillige tiltag. Det kan særligt gælde på de sidstnævnte ikke-beskyttede kommunale arealer, hvortil kommunerne kan udarbejde naturpolitikker og biodiversitetsstrategier, eller kommunerne kan integrere naturhensyn i deres planværk som f.eks. kommuneplaner.

Med Grøn Trepert bliver kommunernes ansvar for naturforvaltningen endnu større. Aftalen løfter naturen op til et nyt strategisk niveau og placerer kommunerne som centrale aktører i implementeringen af en historisk stor arealomlægning fra landbrug til natur. Hvor naturforvaltning tidligere i høj grad har været reaktiv og driftsbaseret, bliver den nu en proaktiv, planstyret og strategisk kerneopgave i kommunerne.

Før Grøn Trepert havde kommunerne primært ansvar for:

- Overholdelse af naturbeskyttelseslovgivning (§3, habitatområder mv.)
- Drift og pleje af egne arealer og grønne områder
- Frivillige naturprojekter og -strategier
- Samarbejde med lokale aktører og lodsejere.

Efter Grøn Trepert skal kommunerne:

- Udarbejde omlægningsplaner for natur og lavbundsprojekter inden 1. november i 2025
- Lede og sekretariatsbetjene de lokale vandoplandsstyregupper
- Deltage i og udarbejde omlægningsplaner med de lokale treparter
- Koordinere indsatser for lavbundslande, vådområder, skovrejsning og biodiversitet
- Samarbejde med staten, fonde, lodsejere og private om arealudtag og naturprojekter
- Understøtte lokalt ejerskab og helhedstænkning i arealforvaltningen
- Bidrage til realisering af målet om 20% beskyttet natur i Danmark.

Samtidig betyder en øget opgaveportefølje, at der stilles nye forventninger til kommunernes strategiske kapacitet, faglighed og politisk prioritering af naturforvaltningen.

2.

Kommunernes strategiske arbejde

2.1 De fleste kommuner arbejder strategisk med biodiversitet

Grøn Trepert lægger op til, at kommunerne – i kraft af deres ansvar for omlægningsplaner, koordinering og lokal forankring – i stigende grad skal arbejde strategisk og langsigtet med natur. Det forudsætter, at biodiversitet ikke blot bliver et hensyn i projektorienterede naturindsatser, men et tema som prioriteres i kommunernes overordnede planlægning og strategier.

Kortlægningen har fundet, at 86 ud af landets 98 kommuner har en form for strategi med fokus på biodiversitet², mens 12 kommuner ikke har en strategi. Kommunernes nedskrevne strategiske arbejde kan inddeles i tre overordnede kategorier:

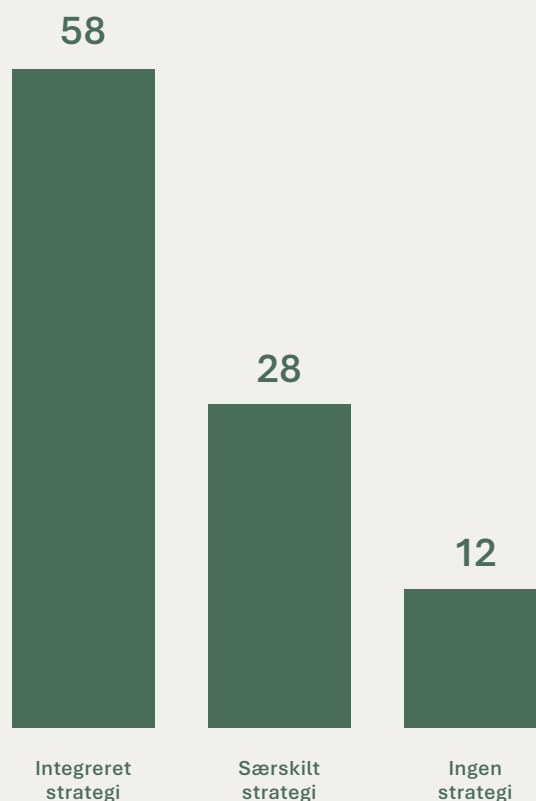
- **Særskilt biodiversitetsstrategi** – en strategi der udelukkende og specifikt adresserer biodiversitet
- **Integreret biodiversitetsstrategi** – hvor biodiversitet som emne er integreret i en bredere strategi som f.eks. bæredygtighedsstrategier eller planstrategier (dvs. biodiversitet er ét ud af flere berørte emner i strategien)
- **Ingen biodiversitetsstrategi** – intet offentliggjort strategisk materiale på biodiversitet.

Figur 1 illustrerer fordelingen af landets kommuner på de tre kategorier. Kortlægningen konstaterer, at 28 kommuner har en særskilt strategi, 58 kommuner har en integreret strategi, og 12 kommuner har ingen offentliggjort strategi for biodiversitet.

I spørgeskemabesvarelsen blandt de 58 kommuner med integrerede strategier fremhæver flere, at valget om at integrere biodiversitet i en bredere strategi er sket grundet et ønsket om en mere forenklet og helhedsorienteret tilgang til natur og klima. Det afspejler også en holdning om, at biodiversitet ikke kan løftes isoleret, men skal tænkes sammen med klimaindsatser, byudvikling og arealplanlægning.

Det er Upstream Partners erfaring, at en strategi nødvendigvis ikke behøver at stå alene som en særskilt strategi. En integreret strategi, hvor kommuner inddrager biodiversitet i eksisterende natur-, klima- eller bæredygtighedsstrategier, kan være en effektiv løsning. Det kræver dog, at den er velkoordineret og forankret på tværs af forvaltninger og afdelinger.

Figur 1: Kortlægning af danske kommuners nedskrevne strategiske arbejde med biodiversitet

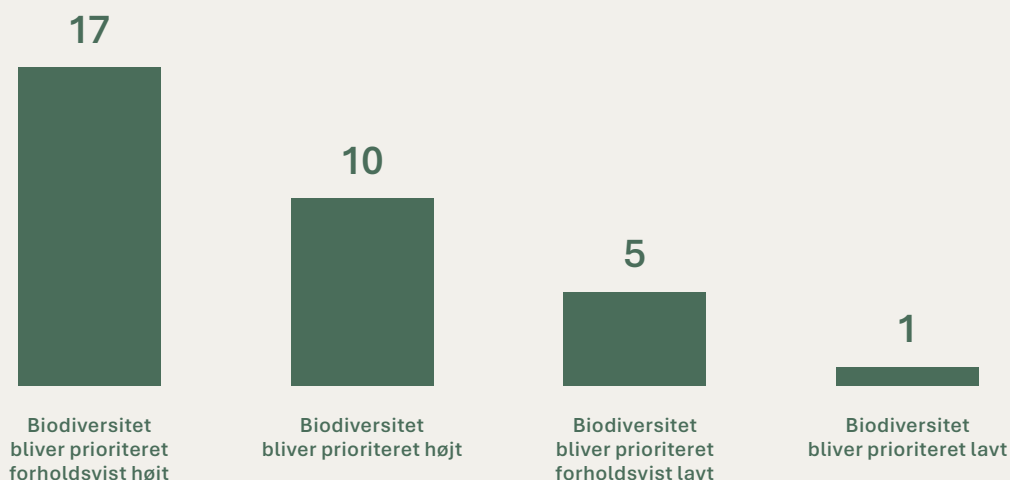
² Kortlægningen har også talt handlingsplaner for biodiversitet med som en strategi for biodiversitet.

2.2 De fleste kommuner med en integreret strategi prioriterer biodiversitet

33 af de 58 kommuner med integrerede strategier har i spørgeskemaet uddybet, hvor højt de har prioriteret biodiversitet i udviklingen af deres strategi.

Figur 2 viser resultatet heraf, hvor langt størstedelen af kommunerne med integrerede strategier prioriterer biodiversitet højt eller forholdsvis højt (82%).

Figur 2: Graden af prioritering af biodiversitet for kommuner med integrerede strategier

2.3 Kommuner uden en strategi arbejder alligevel med biodiversitet

Som figur 1 illustrerer, har 12 kommuner ingen strategi for biodiversitet, og biodiversitet er heller ikke integreret i andre strategier. Disse kommuner er ydermere blevet spurgt ind til deres prioritering af biodiversitet, nu hvor de ikke arbejder strategisk med emnet.

Blandt de 12 kommuner uden strategi, har 5 svaret, at de alligevel arbejder med biodiversitet som en integreret del af deres praksis på tværs af fagområder. Én kommune svarer, at biodiversitet inddrages i alle større projekter og satsninger, mens en anden arbejder med det ad hoc. Fem kommuner

i denne kategori besvarede ikke spørgeskemaet. Dette øjebliksbillede blev tegnet frem til foråret 2025 og kan derfor have ændret sig siden.

På trods af at kommunerne uden en strategi alligevel arbejder med biodiversitet risikerer biodiversitetsindsatsen uden en strategi at blive løsrivet, kortsigtet og ukoordineret – og dermed sværere at styre, dokumentere og følge op på. Kommunerne er allerede forpligtede af lovgivning og nationale mål, og uden en strategi er der en reel risiko for, at de ikke lever op til disse krav – eller ikke kan vise, at de gør det.

2.4 Mange kommuner arbejder med naturen i en bred forstand

For de 28 særskilte strategier er bredden af strategierne kortlagt – det vil sige, det er identificeret, hvor mange områder strategierne favner, herunder elementer indenfor landskabsområder, sociale områder samt organisatoriske områder. Bredden siger noget om, hvorvidt kommunen har en helhedsorienteret tilgang til biodiversitet, som kræves, da biodiversitet påvirker mange forskellige forvaltninger. Bredden af strategien bør dog ikke i sig selv tolkes som et udtryk for strategiens kvalitet.

Kortlægningen viser, at 21 ud af de 28 særskilte strategier indeholder 90%-100% af bredde-elementerne, som er undersøgt. Dette indikerer en helhedsorienteret tilgang til biodiversitetsarbejdet hos lang de fleste af de kommuner, der har en særskilt biodiversitetsstrategi.

Figur 3 illustrerer - for hvert bredde-element - andelen af kommuner, hvis strategier nævner hvert bredde-element.

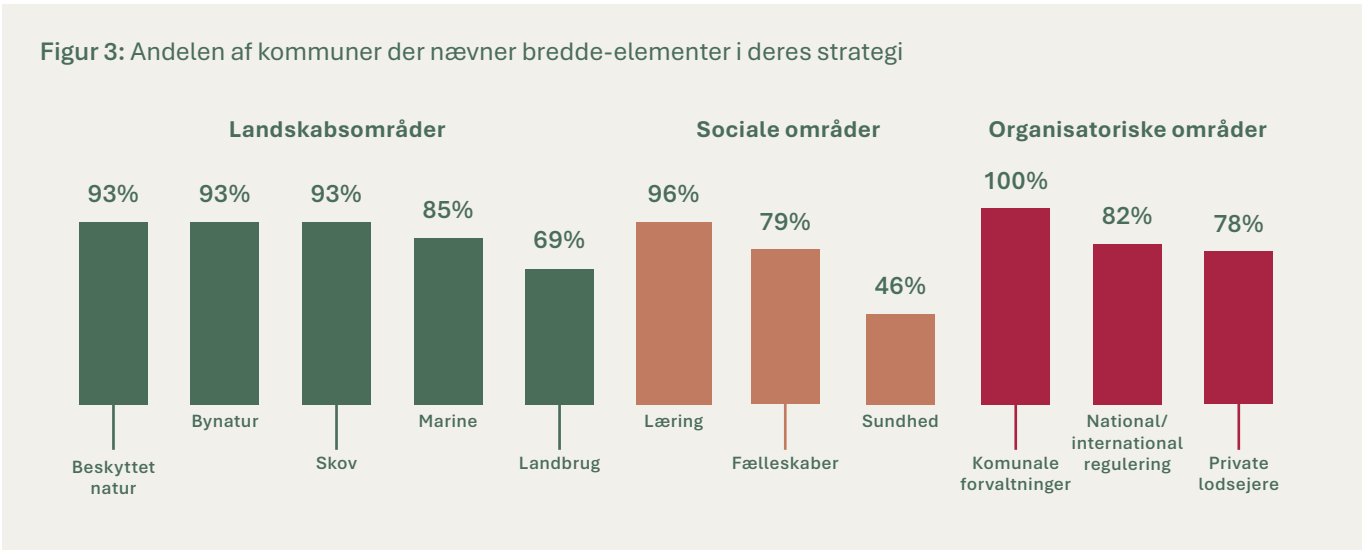
Størstedelen af kommunerne adresserer de landskaber, hvor biodiversitet findes og påvirkes – fra beskyttet natur (93%) og skov (93%), til bynatur (93%) samt marine (85%). Landbrug er det mindst hyppigt

nævnte element indenfor landskabsområder, hvor 69% nævner dette i deres biodiversitetsstrategi.

Mange af kommunerne har også et socialt fokus i deres strategi. Hele 96% har et element af læring i sig med initiativer om at uddanne borgerne om biodiversitet f.eks. via formidlingsindsatser. 79% af kommunerne nævner fællesskab herunder samarbejde med interesserede borgere og organisationer. Endelig er der lidt under halvdelen af kommunerne, der i deres strategi refererer til naturens påvirkning på sundhed for kommunens borgere.

Mange aktører berøres af biodiversitetsindsatser, og det kræver samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger, inddragelse af lodsejere, der ejer store dele af naturarealer, og koordination med national (f.eks. de lokale trepartier) og internationale reguleringer. Alle 28 strategier omfatter også indsatser på tværs af kommunale forvaltninger. 78% nævner private lodsejere som f.eks. virksomheder, landmænd og haveejere. Endelig er det også identificeret, at 82% af kommunerne omfatter bidrag til national og international regulering herunder statslige målsætninger eller internationale konventioner og strategier.

Figur 3: Andelen af kommuner der nævner bredde-elementer i deres strategi

2.5 Strategierne er dog ofte mangelfulde i dybden

En strategi for biodiversitet alene er ikke en garanti for, at kommunen er rustet til den opgave, der venter med Grøn Trepert - ej heller er en bred strategi. Strategien skal være tilstrækkeligt dyb for at kunne understøtte det komplekse og flerstrengede arbejde, som Grøn Trepert kræver for naturen.

For de 28 særskilte strategier er dybden af strategierne derfor også kortlagt. Dybden vurderes ud fra, hvorvidt strategierne indeholder en eller flere af fem nøgleparametre, der belyser, hvor implementerbare og styrbare strategierne reelt er: målsætninger, løbende monitorering, evaluering, kobling til andre strategier, samt integration af værdikæder.

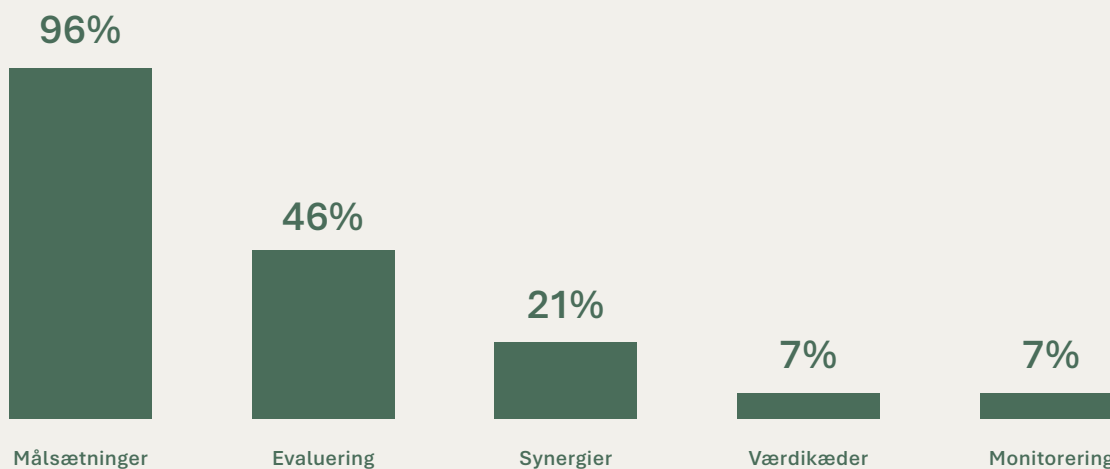
Kortlægningen viser, at der generelt mangler dybde i det strategiske arbejde, og at der er markant variation i dybden for biodiversitetsarbejdet i de 28 kommuners strategier. Figur 4 illustrerer andelen af kommuner, der inkluderer de forskellige nøgleparametre i deres strategi.

Langt de fleste kommuner med en biodiversitetsstrategi (96%) har formuleret konkrete målsætninger. Dette er et positivt første skridt på vejen mod en klar strategi med retning.

Næsten halvdelen af kommunerne foretager en form for evaluering af deres indsatser (46%). Ifølge Upstream Partners' erfaring er planlagt evaluering afgørende for at kunne vurdere, om strategien har haft den ønskede effekt, om ressourcerne er anvendt hensigtsmæssigt, og om der er behov for justeringer undervejs.

Kun 21% beskriver synergier, herunder hvordan biodiversitetsstrategien spiller sammen med andre strategier - f.eks. inden for klima eller miljø. En sådan kobling kan styrke den samlede effekt, forebygge modstridende initiativer og sikre mere effektiv udnyttelse af ressourcerne på tværs af indsatsområder.

Figur 4: Andelen af kommuner der nævner nøgleparametre i deres strategi

Løbende monitorering er kun integreret i 7% af strategierne. Monitoreringen er en vigtig del af at sikre kvaliteten i naturen på sigt, og der er allerede flere eksempler på, at naturen ikke har haft de vilkår, den burde (sådan som tilfældet har været i flere Natura 2000-områder). Derfor bør det være en essentiel del af kommunernes strategier fremover at følge med i, hvordan indsatserne virker over tid, dokumentere resultater og justere tiltag, hvis de ikke har den ønskede effekt.

Kun 7% af kommunerne nævner biodiversitet i relation til værdikæder. Det indikerer, at der fortsat er et potentiale for at tænke biodiversitet i et bredere perspektiv. Kommunernes beslutninger og aktiviteter – såsom indkøb, planlægning og anlægsarbejde – har ikke kun betydning inden for egne kommunegrænser, men kan også påvirke biodiversiteten udenfor. Hvor flere kommuner har haft fokus på naturen i byerne og på byggefeltene, er der meget lidt fokus på den natur, der påvirkes i

de værdikæder, kommunerne indgår i. Det gælder særligt værdikæder indenfor energi, byggeri og fødevarer. Upstream Partners vurderer, at en mere systematisk inddragelse af værdikæderne i biodiversitetsstrategierne vil styrke kommunernes mulighed for at adressere både lokale og globale påvirkninger, fremme bæredygtige løsninger og sikre en helhedsorienteret indsats for naturressourcerne.

Samlet set peger kortlægningen på, at de fleste kommunale strategier har et solidt fundament i form af klare mål. Samtidig dokumenterer kortlægningen et betydeligt forbedringspotentiale, særligt når det gælder integration med øvrige strategier, systematisk monitorering og evaluering samt værdikædeperspektivet. Netop disse dimensioner bliver afgørende i årene frem, hvor kommunerne får ansvar for at sikre en sammenhængende, dokumenterbar og koordineret indsats for biodiversitet på tværs af sektorer og skalaer.

2.6 Der er uudnyttede muligheder for eksterne samarbejdspartnere

Grøn Trepert forudsætter, at kommunernes biodiversitetsindsats er lokalt forankret og gennemføres i tæt samarbejde med lodsejere, civilsamfund, virksomheder og andre myndigheder. Samarbejde er derfor ikke blot en mulighed, men en nødvendighed for at sikre realisering og lokal opbakning.

Kortlægningen har identificeret, at alle 28 kommuner med biodiversitetsstrategier samarbejder med eksterne organisationer, herunder en eller flere:

- NGO'er og lignende institutioner/foreninger
- Virksomheder
- Andre kommuner
- Fonde³

93% af kommunerne med særskilte biodiversitetsstrategier samarbejder med NGO'er eller lignende. Samarbejdet fungerer ofte som en bro mellem kommunerne og lokalsamfundet. F.eks. har en kommune samarbejdet med Danmarks Naturfredningsforening i en kampagne om at opfordre borgere til at stoppe brugen af pesticider.

82% af kommunerne samarbejder med virksomheder. Det involverer f.eks. ressourcer til projekter som grønne løsninger i byudvikling, naturgenopretning på privatejet jord eller bæredygtighedsinitiativer, der skaber lokal opbakning.

Samarbejdsaftaler med andre kommuner er identificeret hos 71% af kommuner og ses særligt ved naturområder, der krydser kommunegrænser og f.eks. i naturnationalparker, Natura 2000-områder eller vådområde-projekter.

Samarbejde med fonde er mindst udbredt. Et samarbejde med en fond er her defineret som mere end blot, at kommunen har søgt og modtaget fondsmidler – der er tale om et konkret partnerskab mellem organisationerne på konkrete projekter. Kortlægningen viser, at omkring 54% af kommunerne har indgået egentlige partnerskaber med fonde. Flere kommuner understreger, at fondssamarbejder er afgørende for, at de kan realisere ønskede biodiversitets-projekter – især i lyset af knappe kommunale ressourcer. Samtidig peger særligt mindre kommuner på, at arbejdet med at finde relevante fonde og udarbejde ansøgninger ofte er ressourcekrævende og vanskeligt at prioritere i en travl forvaltning. Det indikerer, at der er et behov for mere systematisk og lettilgængelig støtte til fondssamarbejder, hvis potentialet i disse partnerskaber skal udnyttes bredere og mere strategisk på tværs af kommunerne.

Samlet set viser kortlægningen, at samarbejde med eksterne organisationer allerede spiller en væsentlig rolle i mange kommuners strategiske biodiversitetsindsats. Men der er stadig uudnyttede muligheder – især i forhold til fondspartnerskaber – som kan styrkes, hvis de rette støttefunktioner og samarbejdsformer bringes i spil.

Tværgående koordinering vil være centralt i den kommende omlægningsindsats, hvor samarbejde bliver en nøgleforudsætning for succes.

³ Der er i spørgeskemaundersøgelsen kun spurgt ind til kommunerne samarbejde med disse fire organisationstyper.

3.

Udfordringer i det strategiske arbejde

Selvom mange kommuner i dag arbejder strategisk med biodiversitet, viser både spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative svar fra kommuner, at der er en række gennemgående barrierer, som hæmmer realiseringen af ambitionerne for naturen. Udfordringerne spænder fra praktiske og økonomiske begrænsninger til strukturelle og kulturelle forhold, der påvirker både strategiudvikling og implementering hhv.:

1. For få ressourcer og for lidt finansiering
2. Manglende politisk opbakning og kontinuitet
3. Begrænset styring og evaluering
4. Modstridende præferencer og kulturelle forventninger fra borgere
5. Uklarhed om ansvar for drift og opfølgning på arealer til naturomlægning.

De fem identificerede udfordringer uddybes i dette afsnit.

3.1 For få ressourcer og for lidt finansiering

Et af de mest gennemgående problemer er manglen på ressourcer – både økonomiske og personalemæssige. Mange kommuner angiver, at arbejdet med biodiversitet foregår ”oven i alt det andet” og uden dedikerede medarbejdere. Der mangler ofte både økonomi til at igangsætte nye tiltag og tid til at koordinere og følge op. Dette fører til, at strategiarbejdet bliver fragmenteret og får lavere prioritet i hverdagen og må vige for andre kommunale opgaver.

Der er ikke ressourcer til at ansætte en dedikeret projektleder.

Med Grøn Trepert forstærkes denne udfordring. Kommunerne står nu over for nye, store opgaver, der skal løses med de eksisterende ressourcer. Opgaven er ikke kun omfattende, men presses samtidig ind i organisationer, der traditionelt er gearet til drift – ikke udvikling. Det betyder, at biodiversitetsarbejdet kræver nye kompetencer og tværfaglige samarbejder, som ikke altid er til stede i den nuværende organisation. Manglen på faglig bredde og udviklingskapacitet

kan derfor blive en væsentlig barriere for at omsætte politiske ambitioner til praksis.

Det er desuden velkendt problematik, at en politisk vedtagelse af en strategi langt fra er ens betydende med, at der allokeres ressourcer til at implementere og drifte de opgaver, der ligger i strategien. Da Grøn Trepert blev præsenteret stod det klart at aftalen var underfinansieret med DKK 7,3 mia.⁴

Manglende ressourcer kan desuden medvirke til, at biodiversitetsindsatser kun kan blive gennemført i forbindelse med eksternt finansierede projekter. Bornholms Kommune er endda undtaget trepartsaf-talens midler og er derfor tvunget til at søge ekstern støtte til deres naturprojekter.⁵ Erfaringer fra kom-muner som Faxe viser dog, at det kan lykkes. Her har private aktører som Haribo og Royal Unibrew været villige til at støtte konkrete naturprojekter. Rådgivere og aktører i og omkring landbruget peger også på et potentiale i at inddrage lokale virksomheder, der ønsker at bidrage til naturindsatser.⁶

Kortlægningens spørgeskemaundersøgelse viser desuden en tendens til, at finansieringsformen hænger tæt sammen med graden af strategisk

⁴ Treperts aftale er underfinansieret med over syv milliarder kroner

⁵ Grøn trepart giver ingen støtte til kæmpe naturprojekt på Bornholm

⁶ Grønne ambitioner vil kræve nytænkning på Bornholm | Indland | DR

tilgang. Den største andel af kommuner, der finansierer deres biodiversitetsindsats gennem udelukkende driftsbudgetter, er de kommuner, der har en særskilt biodiversitetsstrategi (16%). Til gengæld er hele 63% af kommunerne uden strategi afhængige af midler fra eksterne puljer alene. Denne afhængighed af projektmidler gør indsætserne sårbare over for udsving i puljernes tilgængelighed. Dette indikerer, at kommuner med en særskilt strategi i højere grad finansierer deres indsats gennem driftsbudgetter – og er derfor ikke lige så afhængig af at søge puljemidler som de andre kommuner.

Flertallet af kommuner – både med integrerede og særskilte strategier – kombinerer dog midler fra både driftsbudgetter og puljer. Det tolkes som et tegn på, at biodiversitet i

stigende grad for disse kommuner indgår i den løbende økonomiske prioritering via driftsbudgetterne, men samtidig er indsatsen ofte afhængig af særskilte tilskud – som f.eks. EU Life-programmet – for at realisere større projekter.

Hertil hører, at flere kommuner dog fremhæver, at arbejdet med at finde og søge puljer er tidskrævende og særligt vanskeligt for mindre kommuner. Derudover skaber projektf finansiering usikkerhed omkring kontinuitet og langtidsperspektiv, da midlerne ofte er midlertidige og bundet til specifikke aktiviteter. Det vidner om et behov for både bedre vejledning og mere fleksible modeller, hvor driftsmidler og puljer kan supplere hinanden – for at sikre en mere stabil og langsigtet indsats.

3.2 Manglende politisk opbakning og kontinuitet

Grøn Trepert har stor politisk bevågenhed, men for at kommunerne skal lykkes med deres ansvar i aftalen, skal der også være politisk opbakning til det strategisk arbejde, som kommunerne udfører. Der skal være lokalpolitisk opbakning og kontinuerligt fokus på de målsætninger og indsatser, som en strategi skal indeholde, for at arbejdet med naturforvaltning får den nødvendige prioritet og ressourcer tilført.

Strategien fortsætter, så længe den har byrådets opbakning.

Flere kommuner peger på, at selv den bedst formulerede strategi risikerer at forblive et papirprodukt, hvis den ikke er forankret på politisk niveau og løbende prioriteres. Strategiens levedygtighed afhænger i mange tilfælde af det siddende byråd og kommunalbestyrelses engagement – og i fraværet af et politisk ønske om at prioritere biodiversitet mister arbejdet momentum.

Nogle kommuner kobler direkte strategiens fremtid til den politiske cyklus, hvilket understreger, at kontinuiteten i arbejdet er sårbar over for skiftende politiske dagsordener. Det kan gøre det svært at arbejde med langsigtede mål og fastholde en stabil indsats på tværs af valgperioder.

I andre tilfælde beskrives det, at biodiversitet blot er blevet indarbejdet i en bredere, grøn strategi uden at få selvstændig prioritet – ofte som følge af politiske beslutninger om at begrænse antallet af strategiske dokumenter.

Det har ikke været et politisk ønske at udarbejde en biodiversitetsstrategi.

Fraværet af en tydelig politisk ambition kan føre til, at biodiversitet ikke prioriteres på linje med andre kommunale kerneområder, hvilket kan svække både implementering, ressourcetildeling og faglig opmærksomhed.

3.3 Mangel på styring og evaluering

En tredje væsentlig udfordring, som nogle kommuner nævner, er manglen på styringsværktøjer i de eksisterende strategier. Mange kommuner har udarbejdet overordnede strategier, men uden konkrete handlinger eller plan for opfølgning. Når strategierne ikke kobles til kommunens øvrige styrings- og planlægningssystemer, risikerer de at få en perifer rolle og blive frakoblet den daglige drift og beslutningstagning.

Flere kommuner nævner, at planlagte handleplaner ikke er blevet realiseret, eller at det er uklart, hvordan fremdriften skal følges.

” Den oprindelige plan om at udarbejde handleplaner [...] er ikke blevet gennemført.

Samtidig er der i mange kommuner ingen faste planer for evaluering af biodiversitetsstrategien. Det betyder, at man ofte mangler systematisk viden om, hvilke indsatser der virker, og hvor der er behov for justeringer. Opfølgningen sker i stedet ad hoc, hvilket gør det vanskeligt at dokumentere effekt, lære af erfaringer og skabe fremdrift.

Flere kommuner udtrykker usikkerhed om både tidshorisont og metode for evaluering.

” Ukendt hvornår eller hvordan vi skal evaluere.

Denne mangel på styring og systematik gør det udfordrende at bruge strategien som et aktivt redskab – og dermed som motor for en mere målrettet og resultatorienteret biodiversitetsindsats.

3.4 Modstridende præferencer og kulturelle forventninger fra borgere

En af de mere komplekse barrierer for implementering af aktioner i biodiversitetsstrategier er borgernes blik på, hvordan landskabet bør se ud. Én kommune fremhæver eksplicit, at befolkningens præference for “ordentlighed” – i form af kortklippede græsplæner, ryddelige vejrabatter og trimmede hække – står i skarp kontrast til biodiversitetens behov for variation og vildskab. Kommunen oplever modstand fra borgere, som i nogle tilfælde selv slår kommunale naturarealer, fordi de opleves som “rodede”. Denne barriere er vanskelig at adressere, da den er knyttet til æstetik, traditioner og vaner frem for lovgivning, økonomi eller faglige vurderinger.

” En stor barriere er folks ordenssans og ønske om tætklippede grøftekanter og vejrabatter. Klipper kommunen ikke arealerne, går folk selv ud og gør det, eller vi får massive klager, der til sidst gør, at vi må opgive.

Selvom det kun er én kommune i denne kortlægning, der nævner problemstillingen direkte, vurderes det relevant at fremhæve den. Upstream Partners har gentagne gange mødt denne barriere i forbindelse med andre kommunale biodiversitetsprojekter, hvor borgeres eller naboers modvilje mod visuelle forandringer har bremset eller forsinket indsatser.

Også i den bredere offentlighed er borgernes præferencer og kulturelle forventninger blevet fremhævet som barrierer for naturprojekter. I en spørgerunde fra 2023 oplyste 39% af 91 adspurgte kommuner, at de havde været nødt til at droppe eller udskyde biodiversitetsprojekter på grund af lokal modstand – både fra almene borgere og lodsejere. Blandt årsagerne nævnes konflikter med jagtinteresser, modvilje mod udsætning af vilde græssere som heste og køer, samt uenighed om fjernelse af dræn, der resulterer i oversvømmede områder.⁷

En undersøgelse af danskernes natursyn foretaget i 2025 viser desuden, at ca. en fjerdedel af danskerne

selv angiver, at de ikke har tilstrækkelig viden om hhv. konceptet rewilding samt tabet af biodiversitet. Undersøgelsen viser også, at danskerne er splittede eller i tvivl om, hvorvidt landbrugsmarker er god natur for dem.⁸ Disse resultater peger på behov for mere kommunikation og formidling omkring, hvad der er god natur set fra naturens egen side, samt hvad der skal til for at opnå god natur. En sådan formidlings- og kommunikationsindsats vil kunne skabe en bredere forståelse blandt borgere for f.eks. kommunernes naturprojekter.

Derudover har flere landmænd, der arbejder med helårsgræsning og frie dyr som led i naturpleje, rapporteret om chikane og kritik fra borgere, der stiller spørgsmål ved dyrevelfærden. Denne oplevelse har skabt usikkerhed blandt andre landmænd, som derfor tøver med at påtage sig rollen som naturforvaltere. Det er problematisk, ikke mindst fordi Grøn Trepert i høj grad baserer sig på, at landmænd bidrager aktivt til naturforvaltning – herunder netop gennem afgræsning og pleje af naturarealer.⁹

3.5 Uklarhed om ansvar for drift og opfølgning af arealer til naturomlægning

Erfaringer fra arbejdet i kommunerne viser, at en væsentlig strategisk barriere i kommunernes biodiversitetsarbejde er den manglende klarhed omkring ansvarsfordelingen for drift og opfølgning på de arealer, der omlægges til natur. Mange af disse arealer er privatejede og ligger uden for kommunens direkte forvaltningsansvar. Det skaber betydelig usikkerhed i forhold til, hvem der skal varetage den løbende naturpleje, og hvem der har ansvaret for at følge op på, om biodiversiteten rent faktisk forbedres over tid.

En kommune fremhæver f.eks., at omlægningen til ny natur i høj grad vil ske på privat jord, og at arbejdet med drift og pleje dermed må foregå

i samarbejde med en kompleks og uensartet kreds af private grundejere. Det giver anledning til et behov for klare samarbejdsformer og aftalemodeller, der sikrer kontinuitet i indsatsen.

Problemet forstærkes af, at aftaler med private grundejere i regi af Grøn Trepert er frivillige, og at der mangler klare retningslinjer for, hvem der har pligt til drift, og hvem der skal monitorere biodiversitetsudviklingen over tid. Der er derfor behov for, at fremtidige aftaler og strategier ikke kun fastlægger arealmål, men også tilknytter varige aftaler om pleje og faglig opfølgning.

⁷ Mere end hver tredje kommune har fået bremset projekter, der kunne hjælpe naturen | Klima | DR

⁸ Danskernes Natursyn by PRE

⁹ Søren bliver chikaneret for sine vilde heste: 'Jeg kan godt forstå, at man tænker, om det er bøvet værd' | Indland | DR

4.

Anbefalinger til det strategiske arbejde

På baggrund af kortlægningens resultater, erfaringer fra det kommunale naturarbejde samt supplerende kilder, peger denne rapport på en række centrale byggesten, der bør indgå i et velfungerende og langtidsholdbart strategisk arbejde med biodiversitet i en kommunal kontekst. For at kommunerne kan løfte deres rolle i Grøn Trepert, kræver det, at der:

1. skabes overblik og tages udgangspunkt i det eksisterende planer
2. sikres en klar sammenhæng og forankring af naturen i det strategisk arbejde
3. er organisatorisk opbakning på ledelsesniveau og på tværs i kommunen

4.1 Skab overblik og tag udgangspunkt i de eksisterende planer

Byg videre på Kommuneplanen

En central forudsætning for et helhedsorienteret strategisk arbejde er, at det hviler på Kommuneplanen. Kommuneplanen bør udstikke en samlet og langsigtet retning for kommunens udvikling, hvor hensyn til biodiversitet indgår på linje med andre kommunale udviklingsopgaver. På den måde skabes et afsæt, hvor biodiversitet ses som en integreret del af kommunens fremtid – ikke blot som et særskilt tema.

Formålet er at placere arbejdet med biodiversitet i en bredere helhed, der afspejler kommunens virkelighed, landskab, historie og politiske mål. Det kræver en realistisk tilgang, hvor man er bevidst om, hvordan naturhensyn kan påvirke andre sektorer, og hvordan disse sektorer til gengæld påvirker naturen. I lyset af Grøn Trepert og de nationale ambitioner for biodiversitet bliver det desuden afgørende, at Kommuneplanen bidrager til at skabe balance mellem menneskelige behov og naturens vilkår, og synliggør naturens rolle som en bærende faktor i samfundsudviklingen.

Hvis ikke Kommuneplanen rummer dette, bør den som minimum indeholde:

- Principper for, hvordan natur prioriteres og beskyttes i relation til den øvrige planlægning
- En afklaring af, hvordan hensynet til naturen indgår i kommunens udvikling og omsættes til handling.

Kortlæg det nuværende udgangspunkt

Kommunerne bør inden de formulerer nye strategier eller handleplaner, gennemføre en systematisk kortlægning af deres nuværende udgangspunkt. Mange kommuner arbejder allerede med naturhensyn i eksisterende strategier, f.eks. klima-, bæredygtigheds-, plan- eller trepartsplaner, samt vandhandlingsplaner og grønne infrastrukturovervejelser.

Ved at kortlægge, hvordan naturhensyn allerede er integreret i disse dokumenter – herunder hvilke mål, indsatser, monitoreringsordninger og ansvarlige aktører der allerede findes – kan kommunerne sikre, at det nye strategiarbejde bygger videre på eksisterende indsatser og skaber sammenhæng på tværs af den kommunale planlægning. Samtidig skabes en klar kobling på tværs af den kommunale planlægning, hvilket gør indsatsen mere sammenhængende, dokumenterbar og målrettet, og øger sandsynligheden for, at biodiversitet fastholdes som en prioriteret i både kort- og langsigtede beslutninger.

Skab tydelig kobling til andre planer

Kommunens arbejde med natur og biodiversitet påvirkes af en række nationale og internationale direktiver. På EU-niveau inkluderer disse blandt andet Habitatdirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet og Vandrammedirektivet, og nationalt er det bl.a. Naturbeskyttelsesloven, Miljømålsloven, Planloven og Skovloven. Det er naturligvis vigtigt at kommunerne orienterer sig mod disse i deres strategiske arbejde, så der ikke er uoverensstemmelse med overordnede målsætninger og lovgivninger.

Derudover er det vigtigt at skabe tydelig kobling til andre planer og strategier i kommunalt regi for at sikre effektivitet og sammenhæng i biodiversitetsindsatsen i kommunen. Det drejer sig bl.a. om Natura 2000-handleplaner, lokale trepartsplaner og vandhandleplaner, som på forskellig vis overlapper med biodiversitetsindsatsen i kommunen, men som ikke i sig selv er dækkende nok til at sikre fundamentet for god natur i kommunen.

De lokale trepartsplaner udpeger områder og opstiller overordnede målsætninger for arealomlægning, men de siger intet om, hvordan kommunerne selv vil arbejde strategisk med at forvalte og udvikle de udpegede arealer. Her er det nødvendigt, at kommunerne selv tager ejerskab og udarbejder et strategisk niveau, som kan koble arealudpegningen til den efterfølgende forvaltning og drift.

Kommuner kan altså styrke deres strategiske arbejde med natur og biodiversitet ved aktivt at koble indsatsen til direktiver på nationalt og EU-niveau. Derudover bør der skabes en klar kobling til eksisterende lokale planer, hvilket indebærer at identificere overlap, synergier og potentielle konflikter. Ved at integrere lokale planer i det strategiske arbejde sikres både bedre ressourceudnyttelse, større gennemslagskraft og en mere sammenhængende og dokumenterbar indsats for biodiversitet.

4.2 Sikr en klar sammenhæng og forankring af naturen i det strategiske arbejde

Når kommunerne har skabt overblik over eksisterende planer og indsatser, skal de sikre, at arbejdet med biodiversitet får en tydelig sammenhæng – fra den overordnede vision til konkrete handlinger i praksis. Det skal ske gennem en politik, en strategi og handleplaner, der tilsammen danner en trappestruktur: politikken sætter retningen, strategien konkretiserer målene, og handleplanerne gør dem operationelle.

Hvordan dokumenterne organiseres, er op til den enkelte kommune: de kan være tre selvstændige dokumenter, integreres i andre strategier (f.eks. klima) eller samles i ét dokument. Det afgørende er, at de tilsammen giver både langsigtet retning og kortsigtet handlekraft.

En politik for biodiversitet skal fungere som det overordnede og langsigtede fundament for nutidig og fremtidig strategiske arbejde med biodiversitet. Den skal fastlægge en klar vision, der beskriver en endegyldig ønsket tilstand for naturen i kommunen, og bliver således et referencepunkt for fremtidige strategier og handleplaner. Politikken skal fungere som kommunens "naturlov" – et dokument, der skaber kontinuitet og retning på tværs af politiske skift og som kommunens forvaltning kan vende tilbage til, når man er i tvivl om prioritering og retning.

Politikken bør tage afsæt i en naturfaglig forståelse af kommunens landskaber og præsentere, hvilke naturtyper og områder der er strategisk vigtigt at beskytte og fremme i kommunens biogeografiske kontekst.

Politikken bør som minimum indeholde:

- En ultimativ målsætning for naturen: Hvordan ser en ønskværdig fremtid ud for kommunens natur? Hvilke kvaliteter og processer skal kendetegne landskabet?
- Tematiske afgrænsninger af naturen: Hvilke naturtyper prioriteres i forvaltningen? Hvor har kommunen råderet? Strukturere efter økosystemer – f.eks. "store sammenhængende naturområder", "vandløb og søer", "naturen i byerne" eller "kystnære vådområder" – for at sikre faglig præcision og forvaltningsmæssig anvendelighed.
- Overordnede indsatsområder: Hvilke typer af indsatser vil have størst strategisk effekt, afhængigt af naturtypen? Hvilke indsatsområder er vigtigst og mest effektive for at opnå den overordnede vision? Efterfølgende strategiske dokumenter skal referere til disse indsatsområder og udvikle delmål og konkrete indsatser herunder.
- Fastlægge værdier: Hvilke værdier, der spiller sammen med naturen, betyder noget for kommunen? Hvilke biologiske, kulturelle eller samfundsmæssige værdier skal arbejdet med biodiversitet tage afsæt i – f.eks. fokusarter, frivillighed eller foreningsliv?

Selve strategien for biodiversitet operationaliserer politikken vision til mål og indsatser i en tidsbestemt periode.

Vigtigst af alt skal strategien opstille foreløbige målsætninger, der skal søge at opfylde den overordnede vision for naturen i kommunen. Målene skal udvikles efter SMART-metoden (mål der er specifikke, målbare, realiserbare, relevante og tidsbestemte).

Derudover bør strategien indeholde:

- En redegørelse for, hvilke indsatser der konkret skal bidrage til opfyldelse af de opstillede målsætninger. Dette understøtter, at indsatserne prioriteres, for alt er ikke muligt at nå.
- En identifikation af potentielle barrierer for implementering samt forslag til hvordan disse kan imødegås.
- En analyse af samspil og eventuelle konflikter med øvrige kommunale strategier – med fokus på, hvordan biodiversitet integreres på tværs af forvaltningen – særligt ift. overlap mellem naturindsatser og klimaindsatser samt kommunens byudviklings- og industriplaner, hvor der ofte kan opstå modstridende hensyn.

Strategien skal følges op med **handleplaner for konkrete projekter**.

Handleplaner er det redskab, der omsætter strategiens målsætninger til konkrete praksis. Handleplaner kan følge strategiens fulde periode, men det kan også være en fordel at arbejde i kortere cyklusser for at give bedre mulighed for tilpasning og læring undervejs baseret på monitorering og evaluering.

Handleplanerne kan struktureres på flere måder afhængigt af formålet:

- En samlet plan, der dækker alle strategiens mål og aktiviteter i hele planperioden.
- Tematiske handleplaner, der behandler de afgrænsede kasser for naturen i kommunen, f.eks. ”de store vilde naturområder”, eller ”naturen i landbruget” eller ”naturen i byerne”.
- Handleplaner for konkrete projektbeskrivelser hvor mål, midler og aktiviteter er koblet til konkrete projekter, som understøtter én eller flere tematiske indsatsområder.

Handleplaner bør desuden indeholde:

- Hvilke handlinger der skal foretages, hvilken målsætning handlingen søger at bidrage til, hvornår den skal udføres, hvor den skal udføres og af hvem.
- En beskrivelse af monitorering af effekterne af de foreslåede aktiviteter.
- En tidsbestemt evalueringsproces der skal rapportere tilbage til strategien.

Handleplanerne skal desuden kunne tilpasses på baggrund af monitorering og evaluering.

4.3 Sikr opbakning på ledelsesniveau og på tværs i kommunen

Strategien er først og fremmest virkningsfuld, når den omsættes til praksis. Det kræver både en tydelig og tværfaglig organisering samt bred opbakning internt og blandt lokale aktører. En stærk implementering forudsætter derfor, at arbejdet med biodiversitet organiseres tværfagligt og helhedsorienteret.

Sikr opbakning på øverste politisk niveau

På øverste politiske niveau handler det om at sikre bred opbakning – dvs. både forståelse og aktiv støtte fra kommunens ledelse, byråd og kommunalbestyrelse. Ideelt set skal disse aktører ikke blot støtte indsatsen, men også fungere som aktive medspillere og afsendere af det strategiske arbejde, så biodiversitet får høj synlighed og prioritet i kommunens beslutninger. En central del af dette er spredning af viden om natur og biodiversitet, herunder konkrete resultater, lokale gevinster og nødvendigheden af langsigtede indsatser – særligt overfor de politiske aktører i kommunen. Løbende rapportering til byråd og kommunalbestyrelse sikrer, at beslutningstagere kan følge indsatsens effekt og justere politikker undervejs, mens aktiv politisk involvering skaber synlighed og legitimitet for biodiversitetsarbejdet både internt i organisationen og over for borgere og interessenter. Når ledelsen og de politiske organer har den rette forståelse og engagement, styrkes beslutningsgrundlaget, og det bliver muligt at fastholde biodiversitet som et prioriteret kerneområde, uanset politiske skift.

Involvér medarbejderne bredt og organisér tværfaglige projekter

Der findes allerede stor viden om natur i kommunerne, og denne viden bør samles og udnyttes i det strategiske arbejde. Internt bør der være en bred involvering af medarbejdere med viden omkring natur og biodiversitet i kommunen, ikke kun naturfaglig viden, men også viden om lokale aktører, lokal lovgivning og forhold, formidling

og drift. Disse bør involveres, så erfaringer og ekspertise fra forskellige dele af organisationen bringes i spil, og strategien bygger på et solidt fundament. Det indebærer også, at kommunerne forholder sig til de opgaver, der allerede udføres, og sikrer synergi med den daglige drift.

I de kommende år vil flere kommuner skulle igangsætte og drive større naturprojekter som led i Grøn Trepert, hvilket vil omfatte samarbejde med forskellige interessenter, naturgenopretning, drift, monitorering og formidling. For mange kommuner vil det være en ny og kompleks opgave, og derfor er det afgørende, at projekterne organiseres som tværfaglige indsatser, der involverer flere kompetencer og organisatoriske teams.

Et eksempel på dette er Lolland Kommune, hvor en tværfaglig naturgruppe blev etableret for at fremme samarbejde mellem parkforvaltere, gartnere, biologer, naturvejledere og klima- og energimedarbejdere i forbindelse med konkurrencen "Danmarks Vildeste Kommune" i 2021-2022. Gruppen arbejder på at styrke biodiversiteten og udvikle vilde bynaturprojekter, og samarbejdet styrker kvaliteten og niveauet af arbejdet.¹⁰

Tidlig inddragelse af drift, myndighed, udvikling og formidling

Naturgenopretning handler desuden ikke kun om det naturfaglige indhold – det kræver også tidlig inddragelse af drift, myndighed, udvikling og formidling. Det er netop i overgangen mellem planlægning og drift, at det ofte går galt, og derfor bør de langsigtede visioner beskrives klart og på en let forståelig – gerne visuel – måde, så alle er med på retningen. Hvis projekterne forankres snævert, risikerer man, at ambitionerne ikke realiseres i praksis. Derfor bør denne type projekter planlægges og drives på tværs af forvaltninger for at sikre både langsigtet ejerskab og sammenhængende løsninger.

¹⁰ [Tværfagligt samarbejde skaber naturoaser og grønne byparker | VPT](#)

Inkluder og kommuniker klart til borgere, lodsejere og øvrige lokale aktører

Ud over den interne organisering er det afgørende at skabe tidlig opbakning blandt eksterne aktører – særligt borgere, lodsejere¹¹ og øvrige relevante lokale aktører. Flere kommuner oplever, at kritiske stemmer fylder uforholdsmæssigt meget i debatten – selvom der ofte er et bredt, tavst flertal, der bakker op. Derfor bør kommunerne arbejde strategisk med inddragelse og kommunikation ud til borgerne om visionerne tidligt i forløbet. Forskere anbefaler, at klassiske borgermøder suppleres med mere inkluderende og trygge inddragelsesformer – f.eks. borgersamlinger, spørgerunder og lokale workshops. Det kan styrke både repræsentativitet, dialog og forståelse for biodiversitetsindsatsen.¹² Erfaringer fra kommuner som Vejle viser, at borgerne ønsker reel indflydelse og bedre forståelse for baggrunden for naturprojekterne – ikke blot at blive hørt i høringsfaser.¹³ Kommunerne bør derfor fokusere på:

- Tidlig og målrettet inddragelse af borgere, lodsejere og relevante lokale aktører, f.eks. via borgersamlinger, workshops eller spørgerunder.
- Klar og visuel kommunikation, der skaber forståelse – både internt hos kommunens ansatte og eksternt - og imødekomme æstetiske bekymringer fra borgere.
- Synliggørelse af naturgevinster og resultater, der viser konkret værdi og fremdrift.

Ved at sikre både intern koordinering og ekstern involvering kan kommunerne skabe et mere robust fundament for implementeringen – både i det aktuelle arbejde med Grøn Trepert og i den langsigtede indsats for at beskytte og styrke naturen lokalt.

¹¹ [dm_bio_groen_trepart_vidensrapport_2025.pdf](#)

¹² Professor: Stærke meninger kan skræmme tavst flertal fra borgermøder | Indland | DR

¹³ Borgere i Vejle vil inddrages i den grønne trepart: 'Naturen vedrører os alle sammen' | Indland | DR

Udgivelsesdato: September 2025

Vi vil gerne rette en særlig tak til de deltagende kommuner for deres værdifulde bidrag til denne undersøgelse. Deres indsigt og villighed til at deltage har været afgørende for at belyse det kommunale arbejde med biodiversitet og strategiernes rolle og udfordringer på lokalt niveau.

